

Inriktningsdokument

METODGRUPPEN
för provning och kontroll av
vägmaterial och vägytor

Metodgruppen för provning och kontroll av vägmateriäl och vägytor - inriktningsdokument

Inledning

Provnings- och mätmeter är av fundamental betydelse för kontroll och styrning av sammansättning, egenskaper och tillstånd hos obundna och bundna vägmateriäl. Det är därför viktigt att vi har mätmeter som på ett relevant sätt kan värdera materiälets egenskaper och prestanda.

Provning och mätning behövs i flera led vid byggande och underhåll av vägar, gator, broar och flygfält. Exempelvis:

- För kontroll av insatsmateriäl, proportionering av asfaltmassa samt produktions- och kvalitetskontroll av asfaltmassa, asfaltbeläggning eller obundna materiäl i såväl fält som lab.
- För mätning av tillstånd hos befintliga anläggningar, bland annat för att samla in vägdata till Trafikverkets PMS-system och för verifiaring av produkten vid utförande.
- För forsknings- och utvecklingsarbete samt vid skadeutredningar krävs mät- eller provningsmetoder som på ett relevant sätt kan kontrollera och värdera materiälets egenskaper.
- För att kunna ställa krav på anläggningens funktion i totalentreprenader krävs tillförlitliga provningsmetoder som kan mäta både funktionen hos materiällager, t ex hållfasthet och beständighet, och färdig yta.

Behovet av förbättring eller utveckling av metoder bedöms vara stort, bland annat för att bättre än idag säkerställa att produkten får förväntad kvalitet. Heltäckande, icke förstörande mätningar på utförda lager kan ge god information om tjocklek, homogenitet, textur och packningsgrad samtidigt som ingrepp (borrkärnor) i vägen kan minimeras.

För att minska spridningen av analysresultaten mellan olika laboratorier eller inom laboratoriet kan repeter- och reproducerbarheten hos metoder behöva förbättras. Provningsmetoder innefattar vanligtvis flera delar, t ex provberedning, provning/mätning och krav på utrustningen. En viktig faktor är också hur provtagningen utförs.

Europaharmoniseringen av produktstandarder innebär att nya provningsmetoder och kravspecifikationer införts i tekniska regelverk och anvisningar. För att kunna påverka utvecklingen av provningsmetoder och produktstandarder krävs att vi deltar aktivt i CEN-arbetet och samlar Sveriges synpunkter och erfarenheter. Det är också viktigt att vi deltar i ett nordiskt samarbete.

Inriktning och mål

Vägverket tog 2008 initiativet att bilda en branschsammanfattad metodgrupp som ska ha ett övergripande ansvar för provnings- och mätmetoder för såväl obundna som bitumenbundna material och lager samt vägyta.

Metodgruppen ska:

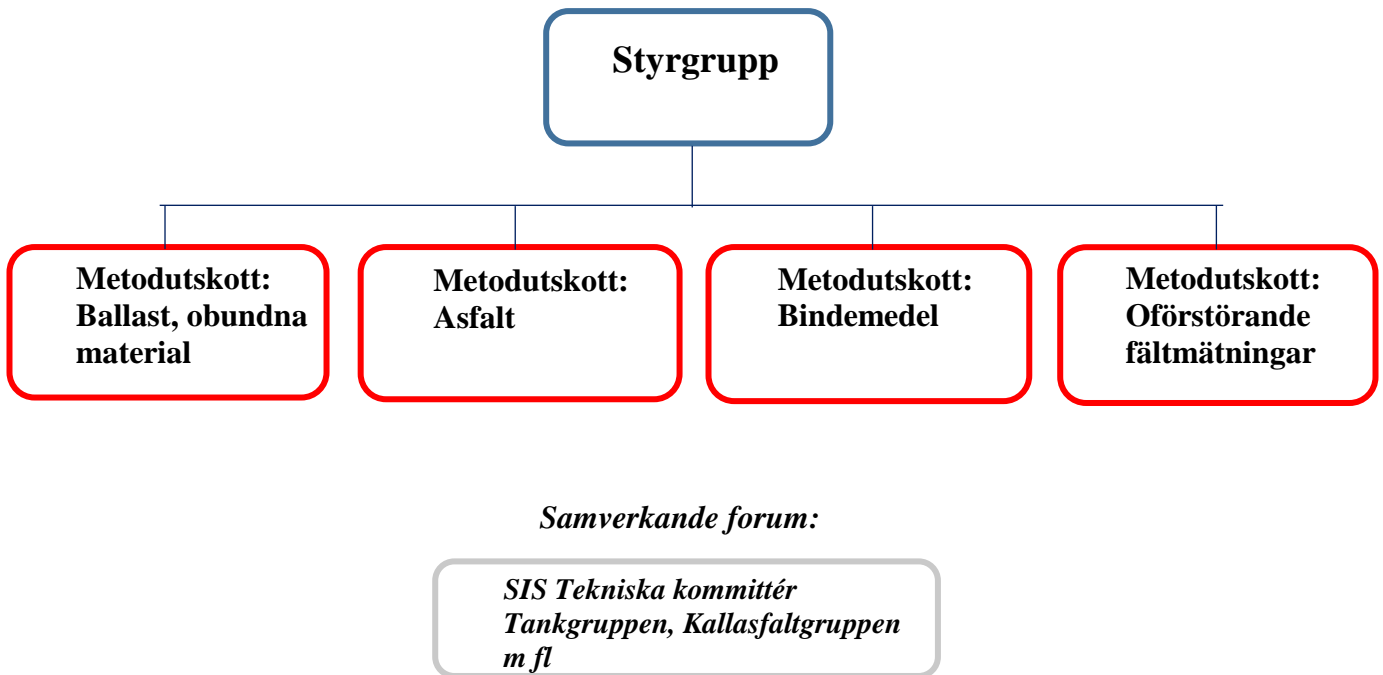
- Arbeta med frågor som berör bindemedel, tillsatsmedel, obundna material, ballast, asfaltmassa och asfaltbeläggning.
- Verka för att ändamålsenliga laboratorie- och fältmetoder finns tillgängliga eller tas fram om behov föreligger samt identifiera och förbättra brister i befintliga metoder.
- Utöver fokus på provning/mätning/utrustningar även beakta miljöfrågor. En god arbetsmiljö är en viktig fråga för personalen på väglaboratorier och speciellt den farliga arbetsmiljön vid mätningar i fält med passerande trafik. I framtiden kan även metoder som mäter energiåtgång eller emissioner (miljöpåverkan) bli aktuella för väglaboratorier.
- Bedriva ett öppet arbete med insyn för alla parter inom branschen. Information om Metodgruppens arbete, planerade seminarier samt resultatrapporter från ringanalyser, FoU-projekt, metodhandledningar etc ska finnas tillgängligt för alla via en hemsida, www.metodgruppen.nu.
- Samverka med de tekniska kommittéer som arbetar med Europastandardiseringen och även med andra branschsammanfattade grupper, t ex tankbeläggningsgruppen.
- Vara ett naturligt forum där branschens olika aktörer ges möjlighet att framföra synpunkter på allt som berör provning och mätning vid produktion av vägmaterial samt vid kontroll av lager och vägyta i vägkonstruktionen.
- Sammanfattas av personer från olika delar i vägbyggnadsbranschen (entreprenörer, konsulter, leverantörer, forskningsinstitut och beställare)

Förväntad nytta

Metodgruppens arbete förväntas resultera i förbättrade möjligheter att kunna följa upp och kontrollera såväl bitumenbundna som obundna vägbyggnadsmaterial och färdig yta genom mer heltäckande mätning/provning och ökad precision i metoderna.

- Leverantörer och utförare får bättre möjligheter att säkerställa att produkten uppfyller ställda krav på kvalitet och funktion.
- Beställaren får bättre möjligheter att ställa relevanta krav på kvalitet och funktion och en bättre uppföljning.
- En öppen branschsamverkan förväntas leda till ett gemensamt synsätt och ökad likvärdighet vid kontroll och uppföljning.
- Nya metoder ska kunna utvecklas, testas, kvalificeras och på sikt standardiseras genom utvecklingsprojekt initierade av metodgruppen.
- Precisionen hos utrustningar/metoder ska kunna förbättras genom en löpande översyn av befintliga metoder och genomförande av ringanalyser.
- Fokus för framtida metoder ligger främst på oförstörande provning, mätning av funktionella egenskaper samt frågor som berör miljö.

Metodgruppen är organiserad på följande sätt:

Styrgrupp

Sammanbindande länk för metodgruppen är styrgruppen. Den består av 12-15 personer. Ordförande och sekreterare ingår i Metodgruppens sekretariat. Respektive ordförande i utskotten ingår också i styrgruppen. I övrigt består styrgruppen av representanter från respektive företag/myndighet/organisation.

Frågor som behandlas av styrgruppen:

- Bemanning av utskotten
- Riktlinjer för utskotten
- Initiera och vid behov prioritera och fördela arbete i utskotten
- Övergripande frågor som berör mät- och provningsmetoder
- Koppling mellan nya provningsmetoder och specifikationer
- Samverkan med tekniska kommittéer och andra grupper inom vägtekniksområdet
- Initiera utvecklingsprojekt (både FoU och branschgemensamma projekt)
- Ansvara för att kurser/utbildningar genomförs vid behov
- Tillsammans med metodgrupperna och Asfaltskolan årligen arrangera seminarier (Metoddagen och temabundna seminarier)

Styrgruppen håller 2-3 möten per år. På mötena rapporterar respektive ordföranden för utskotten i korthet vad som tagits upp och beslutats på utskottsmötena. Till mötena kan också andra personer/företag bjudas in för presentation av specifika frågor/ämnen.

Metodutskotten

Metodutskotten består av representanter från respektive företag/myndighet. Ordförande och sekreterare ingår i Metodgruppens sekretariat. Det är viktigt att personerna har god kompetens samt erfarenheter av laboratoriearbete eller fältmätningar. Utrymme ska dock finnas för att även skola in yngre medarbetare i utskotten. Respektive utskott består av ca 10-15 personer vardera. För särskilda frågor kan utskotten bilda arbetsgrupper där ytterligare personer kan bjudas in att delta.

Fokus för utskottens arbete ligger på laboratorie- och fältmetoder för provning och kontroll av vägmaterial och vägyta.

Arbetsuppgifter:

- Grundlig genomgång av befintliga metoder
- Omarbetning av FAS- samt VVMB/TRVMB-metoder till Trafikverksdokument, TDOK
- Omarbetning av metodbeskrivningar
- Utarbeta metodhandledningar till framförallt Europastandarder
- Utveckla eller modifiera metoder för nya produkter
- Implementering av nya Europastandarder (SS-EN)
- Remissinstans vid översyn av SS-EN i samverkan med SIS och tekniska kommittéer
- Remissinstans för föreslagna förändringar i tekniska regelverk
- Genomföra ringanalyser med syfte att kartlägga metoder, identifiera brister i utförande och precision samt föreslå förbättringar
- Behandla såväl utförandekrav som funktionskrav
- Implementering av FoU-resultat
- Metodutskottet för asfalt anordnar regelbundna möten med Swedac

Inriktning:

- Fokus främst på kvalitetskontroll med dess tillhörande krav men även på produktionskontroll
- Oförstörande provning och kvalitetskontroll "så nära färdig produkt" som möjligt ska eftersträvas
- Egenskaper ska värderas och bedömas var för sig (dock kan samma metod spegla fler egenskaper)
- Miljöfrågor ska värderas högt, såväl arbetsmiljö som eventuell yttre miljöpåverkan.

Metodgruppens sekretariat

I Metodgruppens sekretariat ingår ordförande och sekreterare i styrgrupp och utskott. Ordförande tillsätts av Trafikverket och rollen som sekreterare innehas av VTI på uppdrag av Trafikverket.

Sekretariatet ansvarar för att administrera Metodgruppens arbete vilket omfattar bla:

- Å-jourhållning av hemsidan
- Administration av ringanalyser; planering, förberedelser samt sammanställning av resultat

- Planering av möten i utskott och styrgrupp. Vid alla möten inom Metodgruppen gäller följande:
  - Skriftlig agenda ska finnas inför varje möte
  - Minnesanteckningar ska föras av sekreterare för mötet
  - Protokoll ska distribueras till samtliga deltagare samt publiceras på Metodgruppens hemsida

Medlemmar/representanter

Medlemmar i styrgruppen samt de olika utskotten ska ha mandat att representera sitt företag/sin myndighet/organisation. Medlemmarna ansvarar för att sprida information om metodarbetet samt att fånga upp synpunkter och frågeställningar inom företaget/organisationen.

Trafikverket ansvarar för att bjuda in nya företag att delta i Metodgruppens arbete. Nya medlemmar får normalt börja som deltagare i något av utskotten.

De företag/organisationer som är medlemmar i styrgruppen ska ha en stark ställning på svenska marknaden, beslut om deltagande tas av styrgruppen efter inkommen förfrågan från aktuellt företag/organisation.

Etisk policy

Vid samtliga möten, seminarier, konferenser som anordnas inom ramen för Metodgruppens arbete ska vi inte diskutera, samtala om eller ta upp frågor som rör följande ämnesområden:

- Pågående upphandlingar
- Prissättning, vinstmarginaler och kostnader inom respektive företag
- Kontraktsfrågor, tvister
- Överenskommelser om prisnivåer, marknadsuppdelning etc
- Sekretessbelagda uppgifter inom respektive företag/myndighet
- Etiska och moraliska aspekter av andra företags uppträdande

Ordförande för respektive sammankomst ansvarar för att avbryta alla sådana samtal och diskussioner.

Finansiering

Metodgruppens sekretariat finansieras av Trafikverket. Övriga medlemmar står för sina egna kostnader. I övrigt utgår inga medlemsavgifter. Genomförande av initierade FoU-projekt, ringanalyser m m finansieras ej via Metodgruppen utan medel söks från SBUF, Trafikverket eller andra samarbetspartners.

Ändringslogg

Datum	Ändring	Namn
2012-02-13	Nytt inriktningsdokument	Torbjörn Jacobson, TRV/Leif Viman, VTI
2015-06-01	Allmän översyn av dokumentet för bl a ökad tydlighet kring syfte och arbetsuppgifter för styrgrupp och de olika utskotten	Johanna Thorsenius, TRV
2018-05-04	Nytt stycke om etisk policy samt regler för möten	Johanna Thorsenius, TRV